

Aborttioikeuteen skeptisesti suhtautuvat demokraatit nostavat profiliaan Yhdysvalloissa

■ Markus Kantola

Lain antama oikeus aborttiin on jakanut yhdysvaltaista poliittista kenttää jo yli kolmen vuosikymmenen ajan. Aborttioikeuden kannattaminen on Yhdysvalloissa usein yhdistetty demokraattiseen puolueeseen ja aborttioikeuden vastustus republikaaniseen puolueeseen. Nyrkkisääntönä tällainen jako on toiminut melko hyvin, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana on ilmaantunut merkkejä, jotka saattavat haastaa vanhan käsityksen. Aborttioikeuteen skeptisesti suhtautuvien demokraattien määrän lähteminen hienoiseen nousuun saattaa pitkällä aikavälillä merkitä suurta muutosta Yhdysvaltojen poliittiseen kulttuuriin.

Aborttioikeus nousi Yhdysvalloissa kansalliselle poliittiselle agendalle vuonna 1973, kun liittovaltion korkein oikeus päätti Roe vastaan Wade -päätöksessä, että Yhdysvaltojen perustuslaki takaa oikeuden aborttiin. Vuoden 1976 presidentinvaaleissa republikaanisen puolueen oikeistosiipi onnistui liittämään republikaanien puolueohjelmaan vaatimuksen, jonka mukaan perustuslakia on muutettava aborttioikeuden kumoamiseksi koko maassa. Tästä hetkestä lähtien aborttioikeuden vastustus on Yhdysvaltojen politiikassa pitkälti yhdistetty republikaaniseen puolueeseen.

Kuva, jonka mukaan republikaanit vastustavat oikeutta aborttiin, kun taas demokraatit kannattavat tällaista oikeutta, on ollut hieman harhaanjohtava. Esimerkiksi vuonna 1977 liittovaltion edustajainhuoneessa istui sata aborttioikeutta vastustanutta demokraattia. Aborttioikeutta vastustaneita demokraatteja oli samaan aikaan senaatissa noin 10–20. (Meehan 2003, 66–67.)

Viimeisen kymmenen vuoden aikana aborttioikeutta vastustavien demokraattien asema on lähtenyt kohoamaan. Aborttioikeutta vastustavat demokraatit perustivat vuonna 1999 Demo-

crats for Life -organisaation. Monet johtavat demokraatit ovat alkaneet puhua abortista ”tragediana” ja useat demokraatit ovat ilmoittaneet kannattavansa toimia aborttien määrän laske-
miseksi. (Meehan 2006, 118–119.)

George W. Bushin puheenkirjoittaja Mark Gersonin kanssa on helppo olla yhtä mieltä siitä, että heterogeenisempi demokraattinen puolue tulee vahvistamaan yhdysvaltaista demokratiaa. Abortinvastaisuus liittyy voimakkaasti uskonnollisuuteen ja tilanne, jossa toinen pääpuolueista profiloituu ”uskovien” ja toinen ”maallistuneiden” puolueeksi heikentää yhteiskuntarauhaa, koska voimakkaita tunteita herättävät moraalikysymykset nousevat tällaisessa tilanteessa poliittisen agendan kärkeen. Jos kummassakin Yhdysvaltojen pääpuolueissa on sekä uskonnollisia että sekulaareja henkilöitä, aborttioikeuden vastustajia ja kannattajia, poliittisen keskustelun polarisoituminen saatetaan pystyä välttämään. (Ks. Gerson 2007.)

Aborttikysymyksen nousu poliittiselle agendalle

Ennen John F. Kennedyn nousua presidentiksi Yhdysvaltojen demokraattinen puolue oli hajana-
nainen koalitio. Puoluetta kannattivat muun muassa rotuerottelua vaativat etelän konservatiivit, suurin osa katolisista ja juutalaisista äänestäjistä ja ammattioikeusliikkeen oikeuksien puolustajat. Monet Yhdysvaltojen kansalaisoikeustaisteluihin ja Vietnamin sodan vastaisen liikkeen 1960-luvulla osallistuneista (tästä edespäin käytän heistä termiä ”uusi vasemmisto”) päätyivät vuosikymmenen kuluessa kannattamaan demokraattista puoluetta. Tämän seurauksena Yhdysvaltojen demokraattisen puolueen vasemmistosiipi vahvistui huomattavasti 1960-luvun kuluessa. Tämä siipi vahvistui

entisestään, kun etelän konservatiivit alkoivat 1960-luvun kuluessa siirtyä republikaanien kannattajiksi. Uuden vasemmiston kasvanut voima tuli julkisuuteen vuonna 1968, kun nuoret aktivistit onnistuivat estämään Lyndon B. Johnsonin haaveet toisesta presidenttikaudesta. (Witcover 2003.)

Richard Nixonin pyrkiessä toiselle presidenttikaudelle vuonna 1972 uusi vasemmisto onnistui saamaan demokraattisen puolueen presidenttiehdokkuuden omalle ehdokkaalleen, South Dakotan senaattori George McGovernille. Republikaanit onnistuivat leimaamaan McGovernin ääri liikkeen kannattajaksi, joka ajoi huumeiden laillistamista, oikeutta abortteihin ja armahdusta Vietnamin sotaa vältelleille nuorille. McGovernin ohjelma oli monessa mielessä uuden vasemmiston toiveiden mukainen. McGovern kannatti Yhdysvaltojen vetäytymistä Vietnamista, puolustusmenojen supistamista ja perustuloa pienituloisille. (Waldman 2008, 71–93.)

Aborttikysymyksessä McGovern oli hänen vastustajiensa väitteistä huolimatta melko konservatiivisilla linjoilla. Eräässä haastattelussa McGovern sanoi kannattavansa oikeutta aborttiin inesti- ja raiskaustapauksissa ja kun äidin terveys oli vaarassa. (Kinsolving 1972.) McGovern halusi myös jättää aborttioikeutta tai sen rajausta koskevat päätökset osavaltioiden vastuulle. (Reston 1972.)

Koko keskustelu abortin moraalisisesta oikeutuksesta tai laillisuudesta aktivoitui kunnolla vasta vuonna 1973, kun Yhdysvaltain korkein oikeus päätti niin sanotussa Roe vastaan Wade-päätöksessä, että osavaltiot eivät saa kieltää oikeutta aborttiin raskauden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana. Päätös raskauden keskeyttämisestä raskauden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana tuli jättää kokonaan lääkärin ja hänen potilaansa väliseksi asiaksi. Ennen korkeimman oikeuden päätöstä osavaltiot olivat saaneet säädellä aborttien tekemistä hyvin vapaasti. Nyt tämä oikeus vietiin osavaltioilta pois. (Kirkman 1973; *The Palm Beach Post*, June 1, 1973.)

Jo samana vuonna kun korkein oikeus teki Roe-päätöksen, joukko kongressin republi-

kaaneja ehdotti Yhdysvaltojen perustuslakiin lisäystä, jonka mukaan sikiölle olisi annettu täydet kansalaisoikeudet heti hedelmöityksen jälkeen. Jopa monet aborttioikeuden vastustajista pitivät tällaista rajausta liian radikaalina. (*The Palm Beach Post*, September 29, 1974.)

Vapaamielisen uuden vasemmiston noususta huolimatta, kaikki demokraattien kärkipresidenttiehdokkaat vastustivat periaatteessa abortteja vuonna 1976. Ajatusta liittovaltion perustuslain täydentämisestä sellaiseksi, että se olisi kieltänyt abortit kaikkialla Yhdysvalloissa, demokraatit eivät olleet valmiit kannattamaan, vaikka aborttioikeuden säätely saikin kannatusta kaikilta pääehdokkailta. (*Ocala Star Banner* 4.2.1976.)

Georgian osavaltion entinen demokraattikuvernööri, evankelisena kristittynä tunnettu Jimmy Carter kertoi Iowan esivaalien alla äänestäjille omista näkemyksistään aborttioikeudesta. Carter piti henkilökohtaisesti abortteja ”moraalisena väärytenä”, mutta hänkään ei halunnut perustuslakiin abortit kieltävää lisäystä. (Evans & Novak 16.1.1976.)

Republikaanien presidenttiehdokas Gerald Ford kannatti aborttioikeutta joissain tilanteissa (esimerkiksi raiskaustapauksissa), mutta hän halusi jättää kaiken aborttioikeuden säätelyn osavaltioille. (*Miami News* 4.2.1976.) Republikaanien vuoden 1976 puolueohjelmassa kannatettiin aborttioikeuden kieltävää perustuslainlisäystä. Aloite aborttioikeuden tuomisesta puolueohjelmaan ei ollut Fordista lähtöisin. (Greene 1995, 172.)

Varmistettuaan demokraattien presidenttiehdokkuuden Carter kertoi katolisille piispoille, että hän ei vastustaisi aborttioikeuden kieltävää perustuslainlisäystä, vaikka hän ei ollutkaan valmis tekemään aloitetta kysymyksen suhteen. Lausunto raivostutti aborttioikeutta kannattavat demokraatit. Carter näytti pyörtäneen lupauksensa olla kannattamatta abortit kieltävää perustuslainlisäystä. (Kaufman & Kaufman 2006, 17.)

Presidenttinä Carter ajoi voimakkaasti naisten oikeuksia. Hän nimitti hallintoonsa enemmän naisia kuin yksikään aiempi presidentti. Carter myös kannatti liittovaltion perustuslain

täydentämistä naisten oikeuksilla. Naisjärjestöistä ei kuitenkaan tullut Carterin varauksottomia kannattajia, koska Carter ei hyväksynyt liittovaltion varojen käyttöä aborttien rahoittamiseksi. (Wilentz 2008, 88–89.)

Carter ei ollut ainoa demokraatti joka vastusti liittovaltion varoilla tehtäviä abortteja. Kongressissa suuri joukko demokraatteja äänesti varojen kieltämisen puolesta. Toisaalta, moni republikaani olisi ollut valmis rahoittamaan abortteja liittovaltion varoista. Aborttikysymys ei vielä erottanut pääpuolueiden kannattajia toisistaan. (Critchlow 2001, 205–207.)

Katoliset äänestäjät olivat pitkään olleet demokraattien vankkoja tukijoita. Vuoden 1978 kongressivaalien lähestyessä republikaanistrategit tulivat siihen johtopäätökseen, että puolueen kannatuksen lisäämiseksi katolisia äänestäjiä oli saatava aiempaa enemmän republikaanien taakse. Koska aborttioikeuden vastustus oli suurta katolisten keskuudessa, aborttikysymyksen painottaminen nähtiin yhdeksi keinoksi katolisten äänien houkuttelemiseksi. Uusi strategia oli onnistunut, koska moni aborttioikeuden kannattaja tippui kongressista 1978 vaaleissa. Uuden strategian myötä aborttioikeuden suhde republikaaniseen puolueeseen muuttui läheisemmäksi. (Critchlow 2001, 209–210.)

Demokraateista tulee aborttioikeutta kannattava puolue

Vuoden 1980 presidentinvaaleissa aborttikysymys nousi merkittävään asemaan, koska republikaanien ehdokas Ronald Reagan lupasi presidenttinä toimia aktiivisesti sen puolesta, että aborttien kieltä tulisi sisällytetyksi perustuslakiin. Reaganin vastaehdokas Jimmy Carter ilmoitti, että hän ei tällaista lisäystä kannattaisi. Suurin osa aborttioikeutta vastustaneista kansalaisjärjestöistä tuki vaaleissa Reagania. (Reid 1980.)

Reagan voitti Carterin äänivyöryllä. Presidenttinä Reagan tuomitsi toistuvasti abortit moraalittomina, ja hän tuki monia kongressin käsittelemiä lakiehdotuksia, jotka olisivat rajoittaneet aborttioikeutta. Reagan nimitti hallin-

toonsa monia aborttioikeuden vastustajia, ja hän oli Yhdysvaltojen historian ensimmäinen presidentti, joka teki lakialoitteen aborttien säätelyksi. Suuria poliittisia riskejä Reagan ei ollut valmis aborttikysymyksen takia ottamaan, kuten historioitsija Gary Scott Smith on kirjoittanut. Hän kannatti monia kongressin käsittelemiä aborttioikeutta rajaavia lakiesityksiä innottomasti ja nimitti Sandra Day O'Connorin korkeimpaan oikeuteen vastoin monien aborttioikeuden vastustajien toiveita. (Scott 2006, 348–349.)

Reaganin myötä aborttioikeuden vastustajat integroituivat tiiviisti republikaaniseen puolueeseen. Kun suuri joukko abortinvastustajia hylkäsi demokraattisen puolueen, jäljelle jääneiden aborttioikeuden kannattajien oli helpompi kirjoittaa aborttioikeutta puolustava näkökanta puolueen ohjelmiin. Reaganin ollessa presidenttinä moni aborttioikeutta puolustavista järjestöistä alkoi voimallisesti tukea aborttioikeutta kannattavia ehdokkaita, mikä vahvisti entistään aborttioikeuden puolustajien asemaa demokraattisessa puolueessa. (Meehan 2003, 70.)

Enemmistö republikaaneista äänesti abortit kieltävän perustuslainlisäyksen puolesta vuonna 1981. Vaikka enemmistö demokraateista äänesti tällaista lisäystä vastaan, huomattava joukko demokraatteja äänesti lisäyksen puolesta. (*Gadsden Times* 16.9.1982.) Läheskään kaikki abortinvastustajat eivät vielä olleet republikaaneja.

Huomattava osa aborttioikeuden vastustajista Yhdysvalloissa on ollut uskonnoiltaan katolisia, ja katolisten piirissä demokraattien kannatus on perinteisesti ollut merkittävää. Katolisten piirissä ”elämän puolustaminen” ei rajoittunut vain aborttioikeuden vastustamiseen. Esimerkiksi McGovernin varapresidenttiehdokkaana 1972 toiminut katolinen Sargent Shriver näki lasten päivähoiton kehittämisen ja nuorten äitien terveydenhoidon parantamisen olennaisina keinoina, jos aborttien määrää haluttiin laskea. (Abortion becoming key issue. *Tuscaloosa News* 4.2.1976.) Eugene McCarthy, demokraattisenaattori joka jätti kongressin vuonna 1970 ja joka oli opiskellut luostarissa tullakseen papik-

si, on muun muassa painottanut katolisen uskon laajaa yhteiskunnallista merkitystä. McCarthyn mukaan katolilaisten usko kaikkien ihmisten arvokkuuteen pitää näkyä etnisen ja taloudellisen epätasa-arvon vastustamisena. (Sandbrook 2004, 23–24.)

Katolinen kirkko otti Yhdysvalloissa voimakkaasti 1980-luvulla kantaa muun muassa ydinaseiden käyttötarkoituksen rajoittamisen puolesta. Kirkon ja demokraatteja lähellä olevien katolisten mukaan ydinaseita ei tullut käyttää, jos Yhdysvaltoja vastaan ei ollut hyökätty ydinasein tai jos ydinaseiden käyttö merkitsi tuhoa siviilien keskuudessa. Katolinen kirkko ja demokraatteja lähellä olevat katoliset esiintyivät myös sen puolesta, että kaikille amerikkalaisille taataisiin minimitoimeentulo. (Van Allen 1993, 86–87; 94–97.)

Vuoden 1988 presidentinvaalien aikana aborttioikeuden kannattajien ote demokraattisesta puolueesta oli voimistunut. Demokraattien puolueohjelmassa julistettiin, että kaikilla naisilla tuli yksilön varallisuudesta riippumatta olla oikeus aborttiin. Puolueen presidenttiehdokas Michael Dukakis halusi perustuslakiin aborttioikeutta suojaavan lisäyksen. Republikaanien ehdokas George H. W. Bush vastusti aborttioikeutta ja tästä johtuen hän onnistui voittamaan selkeästi niiden äänestäjien keskuudessa, jotka ilmoittivat aborttikysymyksen itselleen tärkeäksi. (Critchlow 2001, 216.)

Bushin presidenttikaudella demokraattien kongressiedustaja Don Edwards toi edustajainhuoneeseen lakiesityksen (”Freedom of Choice Act”), joka olisi vahvistanut aborttioikeutta liittovaltiotasolla. Osavaltioille ei olisi enää annettu oikeutta säädellä suurinta osaa aborteista. Demokraattien huomattava enemmistö kannatti esitystä, mutta Bush ei olisi suostunut allekirjoittamaan lakia, eikä lailla ollut kahden kolmasosan enemmistöä edustajainhuoneessa, mikä olisi tarvittu Bushin veton ohittamiseen. (*Spokesman-Review* 1.7.1992.)

Bill Clinton oli demokraattisen puolueen historian ensimmäinen presidenttiehdokas, joka teki aborttioikeutta puolustavasta kannasta vaalikysymyksen. Clinton julisti vuoden 1992 pre-

sidentinvaalikampanjan aikana kannattavansa naisten oikeutta valita, haluavatko he käyttää oikeutta aborttiin vai ei. Clinton sanoi, että hän ei halunnut palata Roe vastaan Wade -päätöstä edeltäneeseen aikaan, vaan hän halusi suojella päätöstä. (Sanbonbatsu 2004, 118–122.)

Noustuaan presidentiksi Clinton purki ensitöikseen joukon republikaanipresidenttien säätämistä aborttioikeutta rajaavista laeista. Clinton muun muassa kumosi Nixonin asettaman kiellon sotilastukikohdissa tehtäville aborteille. Reagan ja Bush olivat kieltäneet valtion tuen sellaisilta kansainvälisiltä järjestöiltä, jotka suorittivat abortteja. Clinton poisti tämän kiellon. Presidenttikausillaan Clinton lisäsi liittovaltion perhesuunnitteluun kohdistamia varoja ja hän nimesi liittovaltion korkeimpaan oikeuteen kaksi aborttioikeutta kannattanutta tuomaria. (Critchlow 2001, 221.)

Clintonin varapresidentti Albert Gore, joka valittiin demokraattien presidenttiehdokkaaksi vuonna 2000, oli entinen aborttioikeuden vastustaja. Jo demokraattien esivaalien aikana Gore sanoi muuttaneensa mielensä aborttikysymyksen kohdalla. Gore ilmoitti kannattavansa naisten oikeutta päättää abortista. (*The New Straits Times* 31.1.2000.)

Republikaanien presidenttiehdokas George W. Bush ei halunnut kampanjoida voimakkaasti aborttikysymyksellä ja hän myös vältteli tiukoja kannanottoja. Bush oli kaikesta huolimatta valmis kannattamaan aborttioikeuden maltillisista tiukentamista ja äänestäjien enemmistö uskoi Bushin suhtautuvan Gorea kielteisemmin aborttioikeuteen. (Sanbonbatsu 2004, 119–122.) Presidenttinä Bush rajoitti aborttien rahoitusta, ja vuonna 2003 hän allekirjoitti lain, joka kielsi aborttien suorittamisen raskauden toisen kolmanneksen aikana (paitsi jos äidin henki oli vaarassa). (Daynes 2005, 30–31.)

Demokraattien käänös

Tammikuussa 1999 aborttioikeuteen kriittisesti suhtautuvat demokraatit perustivat Democrats for Life of America -nimisen järjestön. Uutta organisaatiota ei luotu vain vastustamaan

aborttioikeutta, vaan järjestö vastustaa myös kuolemantuomiota ja eutanasiaa kaiken elämän kunnioituksen nimissä. Liikkeen tavoitteena on ollut muun muassa vaalituen kanavoiminen aborttioikeutta vastustaville demokraateille sekä demokraattien puolueohjelman muuttaminen sellaiseksi, että aborttioikeuden vastustajatkin voisivat sen hyväksyä. (Meehan 2003b, 5, 14–19.)

Demokraattien monta perättäistä vaalitapahtumaa havahduttivat puolueen johdon vuonna 2004 tarkastelemaan uudestaan puolueen suhdetta aborttioikeuden vastustajiin. Howard Dean, josta pian tuli demokraattisen puolueen puheenjohtaja, julisti, että puolueen on tehtävä enemmän tilaa abortin vastustajille. (Meehan 2006, 118–119.) Puolueen johto teki uuden strategisen linjauksen, jonka mukaan puolueen on tuettava voimakkaasti aborttioikeutta vastustavia demokraatteja konservatiivisissa vaali-
piireissä, joissa aborttioikeuden kannattajilla ei ollut menestymisen mahdollisuuksia. (Hernandez 2008.)

Demokraattinen puolue rekrytoi vuoden 2004 kongressivaaleihin kuusi aborttioikeutta vastustanutta ehdokasta. Puolue ei ollut osoittanut näin voimakasta tukea aborttioikeuden vastustajille pitkään aikaan. Esimerkiksi Pennsylvanian kolmannessa vaalipiirissä puolue tuki yli miljoonalla dollarilla aborttioikeutta vastustaneen Kathleen Dahlkemperin kampanjaa. (Hernandez 2008.) Pennsylvanian senaatin vaaleissa puolue tuki voimakkaasti aborttioikeutta vastustaneen Bob Casey Juniorin kampanjaa, ja Casey onnistuikin pudottamaan niin ikään aborttioikeutta vastustaneen republikaanin Rick Santorumin senaatista. (Blunt 2007.)

Kuusi aborttioikeutta vastustanutta demokraattia valittiin uutena edustajainhuoneeseen vuonna 2006. Koska edustajainhuoneessa istui jo entuudestaan monta aborttioikeutta vastustanutta demokraattia, Alabaman demokraattisen puolueen puheenjohtaja Joe Turnham huomautti, että demokraatit eivät olisi voittaneet enemmistöä kongressiin ilman aborttioikeutta vastustaneita demokraatteja. (Vincent 2007.) Aborttioikeuteen skeptisesti suhtautu-

neet demokraatit menestyivät hyvin myös osavaltiotason vaaleissa. Esimerkiksi Coloradossa Bill Ritter, joka ilmoitti ”vastustavansa aborttia”, voitti kuvernöörin vaalit. (Sullivan 2006.)

Aborttioikeutta vastustaneiden demokraattien asema vain vahvistui vuoden 2008 kongressivaaleissa. Democrats for the Life of America -järjestön johtajan Kristen Dayn mukaan aborttioikeutta vastustaneiden demokraattien määrä kongressissa kasvoi vasta toisen kerran kulu-
neen kolmenkymmenen vuoden aikana (ensimmäinen kerta, kun abortinvastustajien määrä kasvoi, oli vuonna 2006). Aborttioikeutta vastustaneiden demokraattien määrä edustajainhuoneessa kasvoi vuonna 2008 viidellä, ja kaikki 26 aborttioikeutta vastustanutta demokraattia, jotka jo olivat kongressissa, pystyivät uusimaan mandaattinsa. (Ertelt 2008.)

Aborttioikeuteen skeptisesti suhtautuvat demokraatit nousivat julkisuuteen Barack Obaman ensimmäisenä presidenttivuotena, kun he vaativat, että abortteja ei saa sisällyttää edustajainhuoneen hyväksymään terveydenhoitoudistukseen. Aborttioikeutta vastustaneet demokraatit eivät halunneet valtion maksavan sellaisista sairausvakuutuksista, jotka kattoivat abortit. Vaikka vakuutuksen haltija olisi itse maksanut omavastuun muodossa abortista, eikä valtion tukea olisi suoraan käytetty aborttien rahoittamiseen, aborttioikeutta vastustaneet demokraatit halusivat kieltää myös valtion välillisen tuen. Yli 60 demokraattia äänesti lopulta sen puolesta, että valtio ei edes välillisesti saanut osallistua aborttien rahoittamiseen. Aborttien vastustus näytti saavuttaneen huomattavan jalansijan demokraattisessa puolueessa. (Beyerstein 2009.) Aborttioikeutta vastustaneet demokraatit eivät saaneet kaikkia haluamiaan rajoituksia Obaman allekirjoittamaan lopulliseen terveydenhoitolakiin. Moni aborttioikeutta vastustanut demokraatti kuitenkin äänesti lopullisen lakiesityksen puolesta, kun Obama allekirjoitti presidentillisen käskyn, joka kielsi liittovaltion varojen käytön aborttien maksamiseen. (Stupak 2009.)

Aborttioikeutta vastustaville demokraateille läheinen kysymys on ollut myös kantasolu-

tutkimus. Edustajainhuone hyväksyi kesäkuussa 2007 liittovaltion rahallisen tuen antamisen kantasolututkimukselle, joka tehtiin hedelmällisyysklinikoilta ylijääneillä alkioilla. Vain 16 demokraattia äänesti esitystä vastaan. Aborttioikeuden vastustajien mukaan ei ollut eettistä, että verorahoilla tuettiin elämän tuhoamista. (Roberts 2007.) Enemmistö lakia vastaan äänestäneistä demokraateista oli aborttioikeuden vastustajia.

Monet aborttioikeutta vastustavista demokraateista ovat uskonnoltaan evankelisia protestantteja. Nämä demokraatit ovat jo pitkään yrittäneet laajentaa ”elämän agendaa”. Ilmasto- ja ympäristömuutosta, rauhantyytöä ja kolmannen maailman köyhyyttä tulee näiden demokraattien mukaan tarkastella, aborttioikeuden ohella, osana Jumalan luomistyöstä huolehtimisen paradigmat. (Rodgers 2008.) Evankeliset protestantit ovat puhuneet ”pyhästä vastuusta” huolehtia luonnosta. Jotkut ovat sitoneet aborttioikeuden vastustuksen ja ympäristön tilasta huolehtimisen painottamalla, miten ympäristömyrkyt uhkaavat myös vielä syntymättömien lasten terveyttä. (Harden 2005.) Heath Shuler, evankelinen aborttioikeutta vastustava demokraatti, joka nousi kongressiin vuonna 2006, on esimerkiksi puhunut luonnon suojelusta Jumalan luomistyön säilyttämisenä jälkipolville. (Shuler 2009.) Shuler äänesti kongressissa vuonna 2009 Obaman kannattaman päästökauppalaan puolesta.

Katolinen kirkko on 1990- ja 2000-luvulla jatkanut 1980-luvulla alkanutta elämän suojelemisen agendan laajentamista. Katolinen kirkko kannatti esimerkiksi vuonna 1994 Bill Clintonin ajamaa terveydenhoitojärjestelmän kokonaisuudistusta. (Jelen & Wilcox 2002, 307–308.) Monet viimeisen kymmenen vuoden aikana kongressiin valituista, aborttioikeutta vastustavista demokraateista ovat olleet uskonnoltaan katolisia. Näistä demokraateista moni on painottanut sitä, että uskonnollisen vakaumuksen tulee näkyä myös muista kuin aborttikysymyksistä päätettäessä. Demokraattisen puolueen puheenjohtajaksi valittiin vuonna 2009 Virginian entinen kuvernööri Tim Kaine, joka on entinen lähetystyöntekijä. Hän on painottanut, että

hänen katolinen uskonsa ei vaikuta vain hänen mielipiteisiinsä aborttikysymyksestä. Kaine on halunnut rajoittaa aborttioikeutta, mutta hän on myös vastustanut kuolemantuomiota. (Sluss 2005.) Tom Perriello, demokraatti, joka tuli valituksi kongressiin Virginian osavaltiosta vuonna 2008 on yksi Catholics in Alliance for the Common Good -järjestön (CACC) perustajista. CACC:n tavoitteena on ollut nimenomaan laajentaa ”elämän kannattajien” poliittista agendaa. Perriello on ottanut voimakkaasti kantaa niin Afrikan konfliktien sovittelun kuin uusiutuvien energialähteidenkin puolesta. (Mcneill 2008.)

Mikäli kongressin voimasuhteet muodostuvat tasaisiksi, katolisten ja evankelisten demokraattien äänet saattavat muodostua ratkaiseviksi, jos kongressi joutuu äänestämään näille ryhmille tärkeitä kysymyksistä. Uskonnollinen vakaumus ei ole ainoa äänestyskäyttäytymiseen vaikuttava tekijä, mutta monissa vaalipiireissä uskonnolla on suuri vaikutus siihen, millä tavoin äänestäjät arvioivat kongressiedustajiaan. On vaikea nähdä, miten uskonto voisi tällaisessa tilanteessa olla kokonaan vaikuttamatta kongressissa tehtäviin päätöksiin.

Aborttioikeuden vastustus ja yhdysvaltalainen demokratia

Ainakin tällä hetkellä näyttäisi siltä, että aborttioikeutta vastustavien kansalaisten äänet jakautuvat hieman tasaisemmin Yhdysvaltojen kahden pääpuolueen välille, kun esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. Vielä on mahdollista sanoa, tuleeko aborttioikeuteen skeptisesti suhtautuvien demokraattien määrä kasvamaan myös lähitulevaisuudessa. Niin ikään on vielä vaikea arvioida sitä, tuleeko aborttioikeuteen epäilevästi suhtautuvien demokraattien määrä kasvamaan hitaasti vai nopeasti (jos kasvua ylipäätään tapahtuu).

Riippumatta siitä, kannattaako henkilö aborttioikeutta vai vastustaako hän tällaista oikeutta, aborttioikeuden vastustajien tasaisempaa jakautumista on mielestäni pidettävä positiivisena ilmiönä. Kuten tutkijat William A. Galston ja Pietro S. Nivola ovat osoittaneet, kongressin on

helpompi ratkaista suuria ongelmia, jos molemmat pääpuolueet tekevät keskenään yhteistyötä. Tällainen yhteistyö puolestaan on todennäköisempää, jos puolueiden edustajat eivät näe tunteita herättäviä moraalikysymyksiä täysin eri tavoin. Luottamuksen ja kunnioituksen voisi olettaa lisääntyvän, jos vastakkaisen puolueen edustaja kannattaa samoja arvoja kuin henkilö itse.

Mikäli kaksi kilpailevaa puoluetta kannattavat kahta kilpailevaa arvomaailmaa, poliittinen keskustelu muuttuu Galstonin ja Nivolan mukaan helposti rumaksi ja ilkeäksi. Poliittisen keskustelun muuttuminen huutamiseksi ja nimittelyksi saattaa vieroittaa maltilliset äänestäjät pois politiikan parista. Jos näin tapahtuisi poliittiset jännitteet voisivat vain kasvaa. Poliittinen keskustelu voisi muuttua maltillisemmaksi jos samojen arvojen kannattajia löytyisi molemmista pääpuolueista. (Galston & Nivola 2006, 1–47, ”Delineating the Problem”.)

Ei ole tietenkään mitään takeita siitä, että luottamus ja kunnioitus tulisivat kasvamaan, mikäli aborttioikeuteen kriittisesti suhtautuvia löytyisi molemmista puolueista. Puolueiden välinen eripura saattaisi vain korvautua puolueiden sisäisellä eripuralla. Aborttioikeuden vastustajat saattaisivat myös muodostaa uuden, puoluerajat ylittävän blokin, jolla olisi kireät välit aborttioikeuden puolustajiin.

Council on Foreign Relations -järjestön varapresidentti Nancy E. Roman on painottanut sitä, että lait, joiden valmisteluun Yhdysvaltojen molemmat pääpuolueet osallistuvat, ovat yleensä parempia kuin lait, jotka säädetään vain yhden puolueen äänillä. Poliitikasta tulee Romanin mukaan kaksipuoluejärjestelmässä helposti poukkoilevaa, jos lait muotoillaan vain yhden puolueen toimesta. Kun puolue häviää vaalit, kilpaileva puolue usein muuttaa tai kumoaa toisen puolueen luomat lait. Tällainen kierre johtaa helposti politiikan arvaamattomuuteen ja ennustettavuuden katoamiseen. (Roman 2005.)

Mikä on hyvä laki, on vaikea kysymys. Vaikka hyvän lain tunnusmerkeistä päästäisiinkin yhteisymmärrykseen, olisi myös tunnustettava se seikka, että Yhdysvaltojen historian aikana on

puolueiden välisen yhteistyön kautta säädetty suuri joukko huonojakin lakeja.

Epävarmuustekijöistä huolimatta väitän, että vaaka kallistuu kuitenkin lopulta enemmän puolueiden välisen yhteistyön kannattajien puolelle. On esimerkiksi vaikea nähdä, että poliittinen keskustelukulttuuri muuttuisi kunnioittavammaksi, jos vastakkaisten arvojen kannattajat valitsisivat aina vastakkaiset puolueet. On niin ikään vaikea nähdä, miten polarisoituminen voisi palvella jatkuvuutta. Onko kukaan lopulta tyytyväinen tilanteeseen, jossa yksi puolue säättää aborttioikeutta rajoittavia lakeja ja toinen puolue kumoaa nämä lait välittömästi valtaan päästyään.

Puolueiden suunta

Skeptisyys suhteessa aborttioikeuksien lisäämiseen oli voimakasta demokraattisessa puolueessa 1970-luvulla. Seuraavan kahden vuosikymmenen aikana skeptikkojen määrä puolueessa laski jatkuvasti. Demokraattisesta puolueesta tuli leimallisesti aborttioikeutta puolustava puolue. Puolueen edustajat pyrkivät vahvistamaan oikeutta aborttiin.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana aborttioikeuteen varauksellisesti suhtautuvien demokraattien määrä on kasvanut. Kasvu ei ole ollut hirveän voimakasta, mutta se on ollut jatkuvaa. Vielä on mahdotonta sanoa tuleeko tällainen trendi jatkumaan tulevaisuudessa.

Paljon riippuu siitä, millä tavoin aborttioikeutta kannattavat demokraatit tulevat skeptikkoihin suhtautumaan. Annetaan ko heidän ajaa omia tavoitteitaan vai pakotetaan ko heidät tukemaan aborttioikeuden kannattajien esityksiä? Onko puolue valmis muuttamaan yhteisiä linjauksia sellaisiksi, että skeptikkojen olisi helpompi asettua niiden taakse?

Nähdäkseni paljon riippuu myös siitä, mihin suuntaan republikaaninen puolue menee. Jos puolueen kannattama sosiaalipolitiikka muuttuu entistä konservatiivisemmaksi ja puolueen siirtolaisuuden vastainen siipi vain vahvistuu, samaan aikaan kun puolueen edustajien enemmistö kongressissa kieltää ilmaston lämpenemi-

sen olemassaolon, suuri joukko uskonnollisia äänestäjiä saattaa hyvin siirtyä demokraattien kannattajiksi.

Esimerkiksi Yhdysvaltojen talouskasvu on ollut silloin voimakkaampaa, kun poliittinen polarisaatio puolueiden välillä on ollut vähäisempää. Kansalaisten keskinäinen luottamus on ollut suurempaa, kun poliittinen kulttuuri on ollut vähemmän polarisoitunut kuin nyt (ks. esimerkiksi Krugman 2007). Jo pelkästään näiden syiden takia valtapuolueiden epäyhtenäistymisen tulisi nähdä positiivisena ilmiönä.

Lähteet

- Beyerstein, Lindsay. 2009. Stupak Like a Fox. *Newsweek* 19.11. <http://www.newsweek.com/id/223504>. Tarkastettu 14.3.2010.
- Blunt, Sheryl Henderson. 2007. Pro-life Democrats hope party's takeover will remove stigma. *Christianity Today*. January.
- Critchlow, Donald T. 2001. *Intended Consequences: Birth Control, Abortion and the Federal Government in Modern America*. Oxford University Press.
- Daynes, Byron W. 2005. *Moral controversies in American Politics*. M.E. Sharpe.
- Evans, Rowland & Novka, Robert. 1976. Carter hedges on abortion. *St. Petersburg Times*. 16.1.
- Ertelt, Steven. 2008. Pro-Life Democrats Get Five Congressional Seats Despite pro-Abortion Obama Win. *Life-News.com*. 6.11. <http://www.lifenews.com/nat4551.html>. Tarkastettu 14.3.2010.
- Gadsten Times*. 1982. Senate votes 47–46 to set anti-abortion package aside. 16.9.
- Galston, William A & Nivola, Pietro S. 2006. Delineating the Problem. Teoksessa: David W. Brady & Pietro S. Nivola (toim.) *Red and Blue Nation*. Volume 1. Brookings Institution.
- Gerson, Mark. 2007. A Second Home for Religious Voters? *Washington Post*. 2.11.
- Greene, John Robert. 1995. *The Presidency of Gerald R. Ford*. University of Kansas.
- Harden, Blaine. 2006. The Greening of Evangelicals. *Washington Post*. 6.2.
- Hernandez, Raymond. 2008. Democrats carrying anti-abortion banner put more Congressional reces in play. *New York Times*. 25.10.
- Jelen, Ted G & Wilcox, Clyde. 2002. *Religion and politics in comparative perspective*. Cambridge University Press.
- Kaufman, Burtin I & Kaufman, Scott. 2006. *The Presidency of James Earl Carter*. University of Kansas.
- Kinsolving, Lester. 1972. St. George ducks controversial abortion issue. *Rock Hill Herald*. July 19.
- Kirkman, Don. 1973. New Abortion Era dawns. *Pittsburg Press*. January 23.
- Krugman, Paul. 2007. *The Conscience of a Liberal*. Penguin Books.
- Mcneill, Brian. 2008. A Fight in a 5th: Tom Perriello. Osoitteesta: http://www2.dailyprogress.com/cdp/news/local/local_govtpolitics/article/a_fight_in_the_5th_tom_perriello/26303/
- Meehan, Mary. 2003. Democrats for Life. *The Human Life Review*. Summer.
- Meehan, Mary. 2003b. Democrats for Life. *The Human Life Review*. Fall.
- Meehan, Mary. 2006. Democrats for Life Revisited. *The Human Life Review*. Summer/Fall.
- Miami News*. 1976. Ford favors leaving abortion issue to states. 4.2.
- Ocala Star Banner*. 1976. Abortion emerging as a key presidential campaign issue. 4.2.
- Palm Beach Post*. 1973. Anti-abortion amendment proposed by 6 Senators. June 1.
- Reid, T.R. 1980. Pro-lifers line up behind Reagan. *Spokesman-Review*. May 7.
- Reston, James. 1972. McGovern's dilemma. *Telegraph*. May 9.
- Roberts, William. 2007. House Backs Stem Cell Bill; Vote Short of Veto Override. *The New York Sun*. June 8.
- Rodgers, Ann. 2008. Centrist evangelicals lift their moral voice. *Pittsburg Post-Gazette*. 9.3.
- Roman, Nancy E. 2005. Washington's bitter partisanship breeds bad public policy. *Baltimore Sun*. 19.10.
- Sanbonmatsu, Kira. 2004. *Democrats, Republicans and The Politics of Woman's place*. University of Michigan Press.
- Sandbrook, Dominic. 2004. *Eugene McCarthy*. Alfred A. Knopf. New York.
- Shuler, Heath. 2009. Environment. Osoitteesta: <http://shuler.house.gov/legis/environment.shtml>
- Sluss, Michael. 2005. Social issues could determine outcome. *The Roanoke Times* 2.10.
- Smith, Gary, Scott. 2006. *Faith and the presidency from George Washington to George W. Bush*. Oxford University Press.
- Spokesman-Review*. 1992. Panel passes abortion rights bill. 1.7.
- Stupak, Bart. 2010. Why I wrote the "Stupak amendment" and voted for health care reform. *Washington Post*. March.
- Sullivan, Amy. 2006. Life Term. *The New Republic*. November 13.
- The New Straits Times*. 2000. Al Gore changes his tune on abortion. 31.1.
- Tuscaloosa News* 1976. Abortion becoming key issue. 4.2.1976
- Vincent, Lynn. 2007. Just how pro are these pro-lifers. *The World*. January 20.
- Waldman, Tom. 2008. *Not Much Left: The Fate of Liberalism in America*. University of California Press.
- Wilentz, Sean. 2008. *The Age of Reagan*. Harper.
- Witcover, Jules. 2003. *Party of the People: A History of the Democrats*. Random House.

Kirjoittaja on filosofian lisensiaatti ja tutkija Turun yliopistossa.